

Investigating the effective dimensions on measuring the level of residents' attachment to residential areas

(Case Study: Haft Chenar neighborhood, District 10, Tehran)

Amir Ebrahimi Hasanakloo - Department of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Nasser Bonyadi¹ - Department of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Atoosa Modiri - Department of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 19 August 2021 Accepted: 13 August 2022

Highlights

- This research seeks to investigate the factors affecting the levels of residents' place attachment.
- The results demonstrate that place attachment consists of four dimensions: spatial identity, spatial affect, spatial dependence, and spatial social bonding.
- Of all these four dimensions, spatial social bonding was identified as the most powerful predictor of place attachment.
- The method of validation factor analysis validated the place attachment structure as a quadratic component consisting of four dimensions.

Extended abstract

Introduction

Many urban planners and designers have considered the topic of the quality of the emotional relationship between man and their place of residence, or place attachment, in recent years. In the past, the relationships between neighborhood residents who knew each other and were aware of each other's circumstances contributed to healthy, familiar emotional relationships among them. In other words, neighborhoods, being familiar social units, involved profound cultural roots, pursued certain traditions and customs, and even continued the rites and ways of life and the norms and customs inherited from the past. In modern cities, however, kinship, shared religious beliefs, and moral values give way to anonymity and individualism as the emotional bonds of the local community weaken. Over time, neighborhood connections have lost some of their function. Lack of familiarity with people in the neighborhoods, lack of joint activities, and lack of ethnic, linguistic, religious, and cultural ties as firm as before have reduced people's levels of emotional connection, i.e. their senses of place attachment with their residential neighborhoods. Therefore, this article aimed to provide structural modeling to investigate the aspects effective on attachment to residential areas.

Theoretical Framework

In recent years, many researchers have examined the aspects of place attachment through structural equation modeling, providing a framework for their classification. Understanding the dimensions of place attachment through structural equation modeling allows researchers to better explore the potentials of this concept and its complexity, which makes

¹ Responsible author: a.nb271374@gmail.com

up the objective of this study along with identification of the dimensions. The construct of spatial attachment consists of spatial identity, spatial dependence, spatial social bonding, and spatial emotion.

Methodology

The development of a valid, trustworthy method to measure and evaluate the dimensions of place attachment has been the focus of numerous studies in recent years, with quantity-oriented academics highlighting the multidimensionality of the construct. However, no one, simple scale of measuring is agreed upon by academics and researchers in the field due to the diversity of the methodologies used in the operationalization of the idea and the levels of relevant multi-dimensionality. Because of this significance, this research sought to investigate the dimensions affecting the level of residents' place attachment. Since this was not easily possible, the indexing technique was used for examination. In this technique, indicators were considered to identify the dimensions, and questions were asked in the questionnaire to measure them. For assessment of the respondents' opinions about the research topic, their responses were measured with a 5-point Likert scale. Moreover, a simple random sampling method was used to select the sample in the Haft Chenar neighborhood. The sample size was 687, and data analysis was made using the SPSS software version 22. For this purpose, confirmatory factor analysis and structural equation modeling were used.

Results and Discussion

The findings demonstrated that the level of attachment of the Haft Chenar neighborhood residents is high. On the other hand, the results of the analysis of the structural model of the research supported the hypothesis that place attachment is a quadratic component consisting of the four identified dimensions of spatial identity, spatial affect, spatial dependence, and social connection with the place. It is noteworthy that among all these four dimensions, social connection with the place was identified as the most powerful predictor of place attachment in the research, indicating that the level of social connection in a neighborhood is high, which can directly increase the level of residents' attachment to the place. Meanwhile, spatial identity received the lowest score for the Haft Chenar neighborhood. Therefore, it seems that residents' identity to place can be expected to increase due to the experiences formed in the context given that this factor has won the lowest score among the residents, who can realize this by planning and designing an active node and center in the context of these residential neighborhoods and by creating attractive, pleasant places for socializing and embedding community places in the long run. Moreover, a number of solutions were provided for urban planners and designers to increase attachment in the Haft Chenar neighborhood given that these four dimensions of convergent narrative for the structure indicated spatial attachment.

Conclusion

The spatial attachment model was experimentally tested given spatial attachment as a secondary component and the claim of this research that spatial dependence, spatial identity, spatial affection, and social connection with place constitute different primary dimensions of place attachment. Hence, the validation factor analysis method confirmed the validity of the spatial attachment structure as a quadratic component consisting of four dimensions. As demonstrated by the fitness indices of the model, it is suitable for research data.

Acknowledgment

This article is taken from Amir Ebrahimi Hasanakloo's Master's thesis entitled "Investigation and evaluation of factors affecting the increase of residents' attachment to residential neighborhoods (with an approach to Haft Chenar neighborhood - District 10 of Tehran)" which was supervised by Dr. Naser Bonyadi and Dr. Atoosa Modiri in the urban planning department of the Islamic Azad University of Central Tehran branch.

Keywords: Place Attachment, Haft Chenar Neighborhood, District 10, Two-Factor Model, Structural Equation Modeling.

Citation: Ebrahimi Hasanakloo, A., Bonyadi, N., Modiri, A. (2023). Investigating the effective dimensions on measuring the level of residents' attachment to residential areas (Case Study: Haft Chenar neighborhood, District 10, Tehran), *Motaleate Shahri*, 12(46), 33–46. doi: 10.34785/J011.2023.003/Jms.2023.116.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

بررسی ابعاد مؤثر بر سنجش میزان دل‌بستگی ساکنان به محله های مسکونی^۱

نمونه مورد مطالعه: محله هفت چنار- منطقه ۱۰ تهران

امیر ابراهیمی حسنکلو - دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران، ایران.
ناصر بنیادی^۲ - مدرس مدعو، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
آتوسا مدیری - استادیار، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۲۸ مرداد ۱۴۰۰ تاریخ پذیرش: ۲۲ مرداد ۱۴۰۱

چکیده

بحران دل‌بستگی به مکان به مفهوم بحران معنی اجتماعی از فضا و زمان، از بارزترین مشکلات شهرسازی معاصر است. بحرانی که در ایجاد محلات شهری، فاقد تاریخ و فاقد ارتباط تبلور یافته است. شهرسازی سده بیستم بیش از آن که معطوف به کیفیت ارتباطات باشد، متوجه کمیت ارتباطات بوده و از این رو پیوستگی احساسی با مکان یا به عبارتی دل‌بستگی مکان به عنوان مهم ترین ابعاد ارتباط انسان و محیط فضایی در آن مورد غفلت و فراموشی قرار گرفته است. کمالین که با بررسی محلاتی با سطح بالای دل‌بستگی به مکان میان ساکنان و بررسی و شناسایی ابعاد مؤثر می توان به افزایش دل‌بستگی مکانی و تقویت ارتباطات عاطفی در محلاتی با سطوح پایین از ارتباطات دامن زد. از این رو، این پژوهش با هدف ارزیابی عوامل مؤثر بر دل‌بستگی مکانی ساکنان در محله هفت چنار در ناحیه یک از منطقه ده شهرداری تهران انجام گرفته است. حجم نمونه ۶۸۷ عدد بوده و تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نسخه ۲۲ نرم افزار Spss انجام شد. بدین منظور از تحلیل عاملی تأییدی و مدل معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان می دهد که هریک از ابعاد چهارگانه شامل هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی مناسب ارائه ساختار دل‌بستگی مکانی به عنوان یک مؤلفه درجه دوم در مطالعات محلات شهری هستند. علاوه بر آن، مدل معادلات ساختاری پژوهش حاکی از برآزش خوب مدل و تأیید نقش همه ابعاد در شکل گیری دل‌بستگی مکانی است. همچنین در میان چهار بعد شناسایی شده عاطفه مکانی و پیوند اجتماعی با مکان بیشترین امتیازات و به ترتیب وابستگی مکانی و هویت مکانی کمترین امتیازات را به خود اختصاص دادند.

واژگان کلیدی: دل‌بستگی مکانی، مؤلفه درجه دوم، محله هفت چنار، منطقه ۱۰، مدل معادلات ساختاری.

نکات برجسته

- هدف پژوهش حاضر ارزیابی عوامل مؤثر بر دل‌بستگی مکانی ساکنان در محله هفت چنار در ناحیه یک از منطقه ده شهرداری تهران است.
- نتایج نشان می دهد که هریک از ابعاد هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی مناسب ارائه ساختار دل‌بستگی مکانی به عنوان یک مؤلفه درجه دوم در مطالعات محلات شهری هستند.
- در میان چهار بعد شناسایی شده، عاطفه مکانی و پیوند اجتماعی با مکان بیشترین امتیازات و به ترتیب وابستگی مکانی و هویت مکانی کمترین امتیازات را به خود اختصاص دادند

۱ این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد امیر ابراهیمی حسنکلو با عنوان "بررسی و ارزیابی عوامل مؤثر بر افزایش میزان دل‌بستگی ساکنان به محلات مسکونی (با نگرش موضوعی به محله هفت چنار- منطقه ۱۰ تهران)" است که با راهنمایی ناصر بنیادی و مشاوره آتوسا مدیری در گروه شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز انجام شده است.

۲ نویسنده مسئول مقاله: nb271374@gmail.com

۱. مقدمه

امروزه کیفیت رابطه عاطفی انسان مکان از محل سکونتش و زندگی در جامعه ای با سطح بالای کیفیت زندگی (Bayat et al., 2022) از مهم ترین دغدغه های طراحان و برنامه ریزان شهری است. در گذشته مناسبات و روابط همسایگی میان ساکنان محله که همدیگر را می شناختند و از احوال هم آگاه بودند، همواره به شکل گیری روابط عاطفی سالم و مانوس در میان ساکنان محلات کمک می کرد و به افزایش کیفیت زندگی می انجامید. به عبارتی، محلات به مثابه واحدهای اجتماعی مانوس، ریشه های فرهنگی عمیقی داشتند و از سنت، آداب و رسوم خاصی پیروی می کردند و حتی «به مناسک و شیوه های زندگی و هنجارها و رسومی که از گذشتگان به آنها به ارث رسیده بود، استمرار می بخشیدند. اما در شهرهای مدرن با ضعف شدن پیوندهای عاطفی اجتماع محلی، ارتباط خویشاوندی، باورهای دینی مشترک و ارزش های اخلاقی جای خود را به گمنامی و فرد گرایی داده است (Ghafourian & Aghaei, 2016). با گذشت زمان همچنین پیوندهای همسایگی برخی از کارکردهای خود را از دست داده اند. عدم آشنایی افراد در محله ها با همدیگر، عدم وجود فعالیت های مشترک، عدم وجود پیوندهای قومی، زبانی، مذهبی و فرهنگی همانند قبل سبب شده که حمایت های اجتماعی همسایگان از یکدیگر همانند قبل نبوده و اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در بین همسایه ها و هم محله ای ها کاهش یابد (Sedigh Sarvestani & Nimrooz, 2010). به همین دلیل، میزان پیوند عاطفی افراد با محله مسکونی شان نیز کاهش یابد. از این رو باید اذعان نمود که سنجش میزان رابطه عاطفی انسان مکان در محلات شهری یکی از عناصر اساسی همبستگی اجتماعی است و توجه به آن از این نظر دارای اهمیت است که می توان ضمن شناخت شرایط روانی جامعه، میزان رضایتمندی ساکنان را افزایش داد (Hesari et al., 2019).

تاکنون در مطالعات متعدد بین المللی، به منظور تبیین رابطه عاطفی انسان و مکان واژه هایی گوناگون چون حس مکان (Tuan, 1977, Hay, 1998)، دل بستگی مکان (Hesari et al., 2019)، وابستگی به مکان، هویت مکان و معنای مکان (Hernandez & Hidalgo, 2001; Low, 2001) مطرح و مورد مطالعه قرار گرفته اند. در میان واژه های یاد شده دل بستگی به مکان یکی از مهم ترین ابعاد تعامل عاطفی انسان و مکان است؛ چرا که بسیاری از پژوهشگران بر این اعتقادند که تنها بهره برداری کاربران از مکان مطرح نیست، بلکه نوعی احساس و توجه انسان نسبت به مکان نیز باید وجود داشته باشد که خود برآورنده نیازهای انسان در سطوحی بالاتر از نیازهای اولیه است (Bayat et al., 2022). اما در ایران علی رغم اهمیت مقوله رابطه عاطفی انسان با مکان زندگی خود، بررسی ابعاد تأثیرگذار در آن چندان مورد توجه طراحان و برنامه ریزان شهری قرار نگرفته است. از این رو با توجه به آن که محلات مکان های مهمی برای گذران وقت، تعاملات اجتماعی ساکنان و پوشش تجارب جدید برای تعامل ساکنان با یکدیگر و با مکان محسوب می شوند و با توجه به آن که چنین محیط هایی اثرات احیاء کننده بالابردن سلامت روان ساکنان را در پی دارند (Scannell & Gifford, 2010)، به همین علت و دلایل دیگر، بررسی آنها از اهمیت خاصی برخوردارند؛ چرا که ساکنان آنها می توانند با دل بستگی به این محیط

ها به تجارب مطلوب خود دست یابند.

ساختار محله هفت چنار تهران در گذشته به دلیل نزدیکی مکانی اعضا و احساس دل بستگی در بین آنان، ارتباط متوالی موجود بین ساکنین را به وجود می آورده و در نتیجه امکان تأمین بسیاری از نیازهای عاطفی و روانی افراد در آن وجود داشته است. روابط اجتماعی بادوام بین اهالی، حضور خرده فرهنگ تعامل و همیاری، حفظ حریم و حرمت، احساس مسئولیت در قبال سلامت و بهداشت فرهنگی و اجتماعی افراد در این محیط بر حسب سنن و ارزش های موجود و بسیاری از خصوصیات کارکردی و اجتماعی مشابه دیگر، علائم زنده رابطه عاطفی قوی میان ساکنان با مکان در گذشته بوده است. بنابراین ضرورت ایجاد می کند که به دلیل موقعیت ویژه این محله در هسته مرکزی شهر تهران و پیشینه مثبت آن از منظر دل بستگی مکانی به بررسی ابعاد مؤثر بر دل بستگی ساکنان در سطح محله یاد شده پرداخته شود. چرا که لحاظ این مهم و شناسایی ابعاد تأثیرگذار و تقویت کننده دل بستگی در این محله می تواند مسیری روشن را در راستای افزایش ارتباطات عاطفی میان ساکنان، رضایتمندی ساکنان و با گذشت زمان تقویت هرچه بیشتر دل بستگی به مکان در این محله و در محلاتی با سطح پایین از دل بستگی بینجامد. در این راستا به بررسی میزان تأثیرگذاری چهار مؤلفه هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی بر میزان دل بستگی ساکنان بر محله هفت چنار پرداخته می شود.

۲. چارچوب نظری

۲.۱. نظریه دل بستگی

مطالعات در زمینه دل بستگی برای نخستین بار در ارتباط بین کادر درمان و کودک و این که چگونه کودکان در فرایند درمان، اعتماد خود را به کادر درمان توسعه می دهند، مورد بررسی قرار گرفت (Marris, 1982). به طور کلی دل بستگی به یک موضوع مثل شی، مکان، فرد و سایر موضوعاتی که فرد در زندگی روزمره خود با آن روبروست، مبتنی بر تجارب قبلی زندگی، ساختارهای رفتاری، شناختی، حسی و اجتماعی فرد است. چراکه افراد بر این اساس طرح رفتاری، شناختی، حسی و اجتماعی از خود ساخته و تمام تجارب و رویارویی های تازه خود با موضوعی نورا بر پایه این طرح، ادراک، ساماندهی و طبقه بندی نموده و به خاطر می سپارند. به علاوه این طرح از «خود» محرک انگیزه های رفتاری فرد نیز است. بنابراین در همان هنگام که «خود» ساخته می شود، نیازها و توقعات فرد نیز بنا شده و هنگامی که شی یا موضوعی این نیازها را برآورده می کند، فرد احساس آسایش و امنیت نموده و به برآوردن نیازهایش به صورت عینی و ذهنی ادامه می دهد. به این ترتیب، فرد به آن شی یا موضوع جذب شده و بر این اساس با بیان عواطف خود، از این جذب، توجه و مراقبت می کند. نتیجه آن یعنی دل بستگی، اشتیاق به زندگی با دیگران و رفتار هدفمند را پایدار نگه می دارد (Marris, 1982).

۲.۲. تعریف و تبیین دل بستگی مکان

دل بستگی مکان متشکل از دو واژه دل بستگی و مکان است که واژه «دل بستگی» بر عاطفه و واژه مکان بر موقعیت محیطی تأکید می کند که

مفاهیم زیادی از جمله مکان دوستی (Tuan, 1979)، هویت مکان (Proshansky, 1978)، جاگیری محیطی (Hummon, 1992) و ریشه داری (Chawla, 1992) در نظر گرفته می شود. تاکنون تعاریف متعددی از دل‌بستگی به مکان ارائه شده است. هیدالگو و هرناندز دل‌بستگی مکان را فرآیندی تعریف می کنند که از طریق آن انسان ها پیوند خود با مکان ها را شکل می دهند. برخی دل‌بستگی مکان را با عنوان پیوند عاطفی افراد با مکان ها توصیف می کنند (Norouzizadeh et al., 2022). در ادامه، در جدول ذیل به انواع تعاریف دل‌بستگی به مکان از دیدگاه محققان بین المللی پرداخته شده است.

افراد به آن دل‌بستگی عاطفی پیدا می کنند (Low & Altman, 1992). دل‌بستگی مکان یکی از اصطلاحات مربوط به مکان است که وسیعاً مورد استفاده قرار گرفته است و به طور کلی اشاره به پیوند یک فرد یا گروه و یک محیط دارد و توسط عاطفه مثبت و میل به حفظ نزدیکی با موقعیتی خاص مشخص می شود (Hidalgo & Hernandez, 2001). به طور کلی، این واژه نشان دهنده احساسات فرد نسبت به یک موقعیت جغرافیایی است که به طور حسی فرد را به آن مکان گره می زند و در واقع تجربه ای مثبت از مکان و نتیجه اعتقادات و احساسات مثبتی است که فرد در فرآیند تعامل با مکان و معنا بخشیدن به آن خلق می کند (Rubinstein & Parmelee, 1992). مفهوم دل‌بستگی مکان معادل

جدول شماره ۱۵: تعاریف دل‌بستگی مکانی از منظر محققان

محقق	تعریف
Charkhchian (2009)	دل‌بستگی به مکان به تأثیر عاطفی یک مکان اشاره دارد که افراد به لحاظ حسی و فرهنگی به آن جذب می شوند. تأثیر حسی، عاطفی و درونی مکان بر انسان، مرکز تفکر دل‌بستگی به مکان است.
Brown et al. (2012)	دل‌بستگی به مکان یک پیوند مثبت توسعه یافته از روابط رفتاری، شناختی و عاطفی بین فرد و گروه و محیط فیزیکی-اجتماعی اوست.
Hashemnejad et al. (2013)	دل‌بستگی به مکان نحوه درک افراد از مکان ها و نحوه ارتباط آنها با مکان است.
Ramyar & Zarghami (2017)	دل‌بستگی به مکان مجموعه ای از معناهای نمادین، احساس وابستگی و رضایت از موقعیت های کالبدی است.
Lu et al. (2018)	دل‌بستگی مکانی تمایل مثبت و نزدیکی ساکنان یک محله به محل زیست شان است.
Lestari, & Sumabrata (2018)	دل‌بستگی به مکان پیوند عواطف انسانی نه تنها با محیط فیزیکی بلکه با مردم و سبک زندگی آنها در محل که با محیط فیزیکی نیز ساپورت می شود، است.
Wua et al. (2019)	دل‌بستگی به مکان به عنوان پیوندهای عاطفی که افراد در محل سکونتشان با آن رشد می کنند، درک می شود.
Aksel & Imamoglu (2020)	دل‌بستگی به مکان، پیوندی نمادین، فیزیکی و عاطفی به آن محل است. این پیوند شامل دل‌بستگی به محیط اجتماعی، نزدیکی با همسایگان و شرایط فیزیکی در محل است.
Adewale et al. (2020)	دل‌بستگی به مکان به عنوان پیوند بین مردم و یک محیط فیزیکی است که آنها با همدیگر به طور مشترک استفاده می کنند.
Faruq et al. (2021)	دل‌بستگی مکانی پدیده ای است که شامل رشد احساسات، عواطف و پیوند در مورد مکان ها می شود.
Pourjafar et al. (2021)	دل‌بستگی به محله به عنوان پیوندی روان شناختی واجد ابعاد احساسی و رفتاری است که پیامدهای مثبتی چون احساس عزت نفس، آسایش، تقویت سرمایه اجتماعی و مشارکت جمعی ساکنان محله ها را به همراه دارد.
Falanga (2022)	دل‌بستگی به مکان به شناسایی افراد با یک مکان خاص در نظر گرفته می شود. در واقع، دل‌بستگی به مکان به عنوان انگیزه اولیه و احساس مثبت به مکان شناسایی می شود.

را تعریف می کنند». به طور کلی، هویت مکان رابطه بین خویشتن و موقعیت خاص است که مشتمل بر مجموعه حافظه ها، تفسیر ها، عقاید و احساسات درباره موقعیت های فیزیکی و انواع موقعیت هاست (Proshansky et al., 1983). هر چند افراد با مکان هایی همانند سازی می کنند که بازتاب هویت آن هاست، اما همه محیط ها پیوند قوی با فرآیند همانند سازی خویشتن ندارند (Kyle et al., 2004). هویت مکان می تواند در مجموعه عملکرد هایی بیان شود که به حفظ هویت خویشتن افراد کمک می کنند. این شناخت ها به عنوان «پایگاه اطلاعاتی محیط فیزیکی» عمل می کنند و به افراد اجازه می دهند تا اطلاعات مربوط به ارزشیابی موقعیت فیزیکی را بازیابی کنند. دو عملکرد به عنوان ابزار تشخیص ماهیت، ارزش و تناسب موقعیت فیزیکی عمل می کنند (Brocato, 2006).

۲.۳.۲. وابستگی مکانی

در مطالعات تجربی پیشین درباره دل‌بستگی مکان توجه کمتری به وابستگی مکان شده است. وابستگی مکان اشاره به پیوند های عاطفی

۲.۳.۳. ابعاد دل‌بستگی مکان

بررسی های اخیر درباره ماهیت دل‌بستگی مکان، چند بعدی بودن این سازه را آشکار ساخته اند. در این بخش به معرفی ابعاد دل‌بستگی به مکان در مطالعات بین المللی پرداخته خواهد شد.

۲.۳.۳.۱. هویت مکانی

وسیع ترین و مطرح ترین عامل مؤثر بر دل‌بستگی مکان، مفهوم هویت مکان است. هویت مکان وسیعاً مورد بررسی قرار گرفته (Hidalgo & Hernandez, 2001; Kyle et al., 2005; Jorgensen & Stedman, 2001; Uzzell et al., 2002) و مشتمل بر بیشتر مفاهیم دل‌بستگی مکان است. هویت مکان می تواند مؤلفه تعیین کننده ای در رشد دل‌بستگی مکان فرد باشد. مفهوم اولیه هویت مکان در متن زیر آمده است: «... زیر ساخت هویت خویشتن فرد شامل شناخت های ممکن درباره دنیای اجتماعی است که فرد در آن زندگی می کند. این شناخت ها نماینده حافظه ها، عقاید، احساسات، نگرش ها، ارزش ها، رجحان ها، معناها و بیچیدگی موقعیت های فیزیکی هستند که زندگی روزمره هر انسانی

دنیای فیزیکی مواجه می‌داند. در واقع، این پیوند عاطفی با مکان، بر عشق به مکان دلالت می‌کند که به واسطه توسعه احساسات نسبت به یک مکان و اختصاص دادن معانی ویژه به آن شکل گرفته است. از منظر وی احساسات به تمام تجربیات فرد متصل است به طوری که بستر معانی را به واسطه افزایش ثابت احساسات افراد به دست می‌آورد (Tuan, 1977).

۲,۳,۴. پیوند اجتماعی با مکان

یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین ویژگی‌های مکان که سبب ارتقای دلبستگی به آن می‌گردد، فعالیت‌ها و تعاملات بین انسان-انسان در آن مکان است (Riley, 1992; Rubinstein & Parmelee, 1992; Guest & Lee, 1993). در واقع مکان‌ها مخازنی هستند که ارتباطات بین فردی، اجتماعی و فرهنگی در آن رخ می‌دهد. یک مکان می‌تواند توسط افراد ارزش‌گذاری شود؛ زیرا زمینه‌ها و شرایط مکانی است که موجب تسهیل روابط بین فردی (Hammit, 2000; Scannell & Gifford, 2010) می‌شود. همچنین افراد پیوندهای عاطفی مشترک را در طی زمان در پاسخ به تعاملات با محیط توسعه می‌دهند (Milligan, 1998; Ramkissoon et al., 1998) و بدین صورت تجارب مشترک در محل (Hay, 2013) شکل می‌گیرد. اهمیت پیوندهای اجتماعی در مکان توسط محققان در زمینه‌های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. به طور مثال، مش و مانور در مطالعات خود دست یافتند که تعداد و قدرت ارتباطات موجود در یک محیط بر دلبستگی به مکان اثر می‌گذارد و سرمایه‌گذاری اجتماعی افراد در محله بر احساسات آنها در محله تأثیر می‌گذارد (Mesch & Manor, 1998). در واقع افراد با دوستان صمیمی بیشتر در محله، دلبستگی بیشتری را به محله مطرح کردند. همچنین در مطالعه تومنانان و لانسانگان پیوند اجتماعی با مکان یک شاخص پیش‌بینی‌کننده قوی از دلبستگی به مکان بود (Tumanan & Lansangan, 2012). براساس موارد مطرح شده می‌توان ابعاد مؤثر بر دلبستگی مکان را با استفاده از مطالعات گذشته به صورت جدول شماره ۲ طرح نمود.

با یک مکان دارد که قابلیت تعویض ادراک شده آن مکان با سایر مکان‌ها را کاهش می‌دهد (Milligan, 1998). به طور کلی، وابستگی مکان عبارتست از قدرت ادراک شده ارتباط بین فرد و مکان خاص. این وابستگی شامل فرآیند ارزشیابی پیامد‌های فعلی با پیامد‌هایی است که از طریق انتخاب گزینه‌های دیگر حاصل خواهند شد. در واقع، وابستگی مکان از دیدگاه تبادلی نشأت می‌گیرد که معتقد است افراد مکان‌ها را در برابر مکان‌های دیگر ارزشیابی می‌کنند. از این دیدگاه، افراد مکان‌ها را بر اساس میزان توانشان به منظور برآوردن نیازهای عملکردی خود ارزشیابی می‌کنند. تجارب گذشته به افراد کمک می‌کنند تا به ارزشیابی محیط‌های دیگر بپردازند و وابستگی مکان را افزایش دهند (Vaske & Korbin, 2001). در تحقیقات جورگنسن و استدمن مطرح شده است که وابستگی به مکان بدین معناست که بستر حاضر به چه میزان اهداف رفتاری افراد را در میان آلت‌رناتیوهای موجود تأمین کرده است (Jorgensen & Stedman, 2001). به زبان ساده‌تر، این بعد به برآوردن نیازها و اهداف فردی (Schreyer et al., 1981; Stokols and Shumakher, 1981) مبتنی بر کیفیت مکان در پاسخگویی به نیازهای کاربران در مقایسه با سایر مکان‌های موجود مشابه اشاره دارد (Williams & Vaske, 2003). از این رو هنگام تعیین وابستگی مکان، دو نوع ارزشیابی صورت می‌گیرد: (۱) کیفیت مکان فعلی و (۲) کیفیت مکان‌های دیگر.

۲,۳,۳. عاطفه مکانی

مطالعات اندکی در روان‌شناسی محیط به بررسی این بعد دلبستگی به مکان پرداخته‌اند. از منظر جورگنسن و استدمن عاطفه مکانی را به عنوان پیوند عاطفی با موقعیت خاص تعریف کرده‌اند (Jorgensen & Stedman, 2001). همچنین باگوزی و همکارانش عاطفه را به عنوان مقوله‌بر درگیرنده هیجانان و عواطف طبقه‌بندی کرده‌اند. سایر دانشمندان عاطفه را با عنوان حالات احساسی بنیادی نظیر هیجانان و خلق‌ها تعریف کرده‌اند (Bagozzi et al., 1979). به علاوه، توان نیز معتقد است، هیجانان با کلیه تجارب انسانی پیوند خورده و آنها را با

جدول شماره ۲: ابعاد شناسایی شده دلبستگی مکان براساس محققان

تعریف	ابعاد تشکیل دهنده
هویت مکانی به ارتباط شناختی بین انسان و محیط فیزیکی اشاره دارد و این که چگونه محیط فیزیکی به هویت فرد کمک می‌کند و از طریق الگویی پیچیده از باورهای خودآگاه و ناخودآگاه، عقاید، ترجیحات، احساسات، ارزش‌ها، تمایلات رفتاری و اهداف به وجود آمده و توسعه می‌یابد.	۱. هویت مکانی
پتانسیل مکان خاص برای ارضای نیازها و اهداف افراد و سنجش این که مکان حاضر در مقایسه با سایر مکان‌های موجود چه شرایط قابل دسترسی برای ارضای همان نیازها در اختیار دارد، اشاره می‌کند. در واقع این که یک محیط فیزیکی تا چه اندازه و به چه کیفیتی می‌تواند امکانات دستیابی به اهداف رفتاری افراد را در قیاس با آلت‌رناتیوهای ممکن و در دسترس تأمین کند.	۲. وابستگی مکانی
عاطفه مکانی ناظر بر پاسخ‌های احساسی به زمینه‌ها و شرایط محیطی است که می‌تواند نسبت به محیط فیزیکی و با محیط اجتماعی صورت پذیرد.	۳. عاطفه مکانی
پیوند اجتماعی با مکان به بررسی ارتباط انسان با سایر افراد در مکان می‌پردازد. در این عامل مکان‌ها مخازنی در نظر گرفته می‌شوند که امکان تعامل و ارتباط انسان‌ها را فراهم می‌آورد.	۴. پیوند اجتماعی با مکان

جمعیت این محله ۲۶ هزار و ۳۰۰ نفر است. از این تعداد ۶۷/۱۴ درصد زن و ۴۵/۸۵ درصد مرد هستند و ۸۷ درصد از جمعیت منطقه باسواد هستند. تعداد خانوار به واحدهای مسکونی ۵۱/۱۰ و تراکم ناخالص جمعیت ۱/۵۸۳ نفر در هکتار در مقابل ۱۱۱ نفر در هکتار در سطح تهران

۳. انتخاب محدوده و روش تحقیق

۳,۱. محله هفت چنار

محله هفت چنار در ناحیه ۱۰ شهرداری منطقه ۱۰ تهران واقع شده است. مساحت کنونی این محله ۹۴ هکتار است. طبق اطلاعات موجود،

مورد مطالعه انتخاب شده و همه دارای یک شانس برای انتخاب شدن بودند.

۳.۵. ابزار اندازه گیری تحقیق

این پژوهش به دنبال بررسی ابعاد مؤثر بر دلبستگی ساکنان در محله هفت چنار تهران است. از آنجا که این امر به راحتی امکان پذیر نبوده، برای بررسی آن از تکنیک شاخص سازی استفاده شده است. در این تکنیک با توجه به مباحث و معیارهای عنوان شده در بخش های پیشین و افزودن چند معیار با توجه به ویژگی های فرهنگی پاسخگویان شاخص هایی را به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر دلبستگی ساکنان در نظر گرفته و در پرسشنامه سئوالاتی برای سنجش آنها مطرح شد. به منظور سنجش نظر پاسخ گویان پیرامون موضوع تحقیق، پاسخ های آنان با مقیاس طیف ۵ گزینه ای لیکرت سنجیده شده است. ابزار اصلی اندازه گیری در این تحقیق برای جمع آوری داده ها پرسشنامه بوده است.

۳.۶. مدل معادلات ساختاری

مدل سازی به روش معادلات ساختاری محقق را ملزم به ساخت مدلی برای توضیح روابط بین مفاهیم مرتبط با یک پدیده خاص می کند (Bayat et al., 2022). این مدل نموداری از روابط بین متغیرهای مستقل، کنترلی و وابسته است. ساخت مدل معادلات ساختاری را می توان به دو روش اساسی انجام داد. روش ترجیحی ساخت مدل قبل از شروع مطالعه بر اساس انتظارات نظری است. در این روش محقق رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته مورد علاقه را در نظر می گیرد. سپس متغیرهایی که می توانند بر متغیر مستقل یا وابسته یا رابطه بین آنها تأثیر بگذارند به مدل اضافه می شوند و جهت تأثیرات آنها مشخص می شود. هر پیوندی باید با انتظارات از نظریه های دیگر (شواهد نظری)، نتایج تحقیقات (شواهد تجربی) یا دانش تجربی پشتیبانی شود. مدل های علی نیز می توانند به صورت تجربی ساخته شوند. در این حالت، ساخت مدل بر اساس همبستگی بین متغیرهایی است که واقعاً در تحقیق به دست آمده است. جدول شماره ۳ به بررسی پژوهش هایی می پردازد که از روش معادلات ساختاری برای بررسی ابعاد دلبستگی به مکان از روش معادلات ساختاری استفاده نموده اند.

همچون پژوهش های بیان شده، در پژوهش حاضر نیز از مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. استفاده از روش معادلات ساختاری در این پژوهش از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است؛ چراکه با توجه به آن که هدف پژوهش بررسی ابعاد مؤثر بر دلبستگی به مکان است، نیازمند به ساخت مدل هستیم. مدل سازی به روش معادلات ساختاری روش مناسبی است چرا که از یک سو به بررسی روابط میان متغیرهای مکنون که توسط متغیرهای مشاهده شده سنجیده می شود، می پردازد. از سوی دیگر، این اجازه را به پژوهشگر می دهد که بتواند با توجه به نتایج تحقیقات گذشته جهت رابطه را در مدل با پیش فرض تجربی در قالب مدل تعیین کند (Saleh Sedgh Pour et al., 2014). از این رو در میان روش های مختلف مدل سازی، این روش برای شناسایی ابعاد مؤثر بر دلبستگی به مکان

است. همچنین فضای سبز محله ۳/۹ و فضای خدماتی ۳/۱ هکتار است. از مجموع سطوح محله، به میزان ۴۷ هکتار به کاربری مسکونی اختصاص یافته است. همچنین بافت فشرده با قطعات زمین بسیار کوچک، سطح قابل ملاحظه ای از محله را اشغال کرده است (Design and Architecture Counseling Engineer, 2016). این محله از جمله محلات موجود در هسته مرکزی تهران و از جمله محلات با هویت تاریخی و فرهنگی تهران است که ۸۰ درصد از ساکنان آن اقامتی بالغ بر ۱۰ سال داشته و حدود ۷۰ درصد از این جمعیت شامل افرادی است که در این محله متولد شده اند. وجود مساجد، حضور اهالی در مراسمات مذهبی و تکابای محله و بافت تاریخی آن از جمله عواملی هستند که نشان از محله ای منطبق بر هویت را تقویت می نمایند (Khesali Baboli, 2017). اقامت طولانی مدت، سطح بالای ارتباطات اجتماعی ساکنان، تعلق خاطر به مکان و سطح بالای مشارکت اجتماعی (Khesali Baboli, 2017) از جمله عواملی هستند که بر فرضیه این پژوهش دامن زدند که آیا چهار مؤلفه هویت مکانی، وابستگی مکانی، عاطفه مکانی و پیوند اجتماعی دلیل میزان بالای دلبستگی به مکان در محله هفت چنار است؟

۳.۲. جامعه آماری مورد سنجش

جامعه آماری تحقیق حاضر، ساکنان محله هفت چنار ناحیه یک منطقه ۱۰ شهر تهران است. افرادی که به پرسشنامه ها پاسخ دادند، دارای شرایط زیر بودند: (۱) به منظور درک درست از سئوالات پرسشنامه، افراد بالای ۲۰ سال انتخاب شدند، (۲) تعداد سال های سکونت آنها بیش از پنج سال در محله هفت چنار بود و (۳) به یک نسبت مساوی از نظر جنسیت انتخاب شدند.

۳.۳. تحدید جامعه آماری و تعیین حجم نمونه

جمعیت مورد مطالعه این تحقیق شامل نمونه منتخبی از جامعه آماری است که با توجه به محدودیت های تحقیق از جمله گستردگی جغرافیایی و پراکندگی جمعیت مورد نظر و همچنین مدت زمان محدود انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه از جامعه آماری از فرمول کوکران استفاده شد که به شرح ذیل است.

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} \left(1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right) \right)$$

N: جامعه آماری (ساکنان ۲۰ سال به بالا)؛ n: حجم نمونه (ساکنان منتخب جامعه آماری)؛ Z2: درصد احتمال صحت گفتار؛ d2: خطای نمونه گیری (005)؛ p: احتمال وجود صفتی معین در نمونه که برابر 0.5 است؛ q: احتمال وجود صفتی معین در نمونه که برابر 0.5 است. با جایگزین نمودن ارقام فوق در فرمول کوکران تعداد نمونه های به دست آمده برابر ۶۸۷ پرسشنامه گردید و این تعداد پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

۳.۴. روش نمونه گیری

در این تحقیق برای انتخاب نمونه های حاضر از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است. در این روش به طور تصادفی، افراد

جدول شماره ۲: بررسی روش معادلات ساختاری در پژوهش های سایر محققان

محقق	روش علمی	ابعاد مورد بررسی
Williams et al. (1992)	مدل معادلات ساختاری به منظور بررسی عوامل مؤثر بر حس دلبستگی به مکان	هویت مکانی، وابستگی مکانی
Jorgensen & Stedman (2001)	مدل معادلات ساختاری به منظور بررسی عوامل مؤثر بر حس دلبستگی مکان	هویت مکانی، وابستگی مکانی، عاطفه مکانی
Kyle et al. (2004)	مدل معادلات ساختاری به منظور تبیین عوامل مؤثر بر دلبستگی به مکان	هویت مکانی، وابستگی مکانی، عاطفه مکانی
Ramkissoon et al. (2013)	مدل معادلات ساختاری به منظور تبیین متغیرهای سه گانه مؤثر بر دلبستگی به مکان	هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان
Hesari et al. (2019)	مدل معادلات ساختاری به منظور تبیین ابعاد مؤثر بر حس دلبستگی مکان	هویت مکانی، وابستگی مکانی، عاطفه مکانی
Herbolsheimer et al. (2021)	مدل معادلات ساختاری به منظور تبیین ابعاد مؤثر بر سنجش دلبستگی مکانی با مشارکت اجتماعی	هویت مکانی، پیوند اجتماعی با مکان، وابستگی مکانی

که به نظر می رسد فهمیدن و درک این چهار بعد مؤثر در یک مدل به محققان اجازه می دهد که پتانسیل و پیچیدگی مفهوم دلبستگی مکان را بهتر از جنبه های شناختی، ادراکی و عاطفی درک کنند.

۳.۷. مدل نظری پژوهش

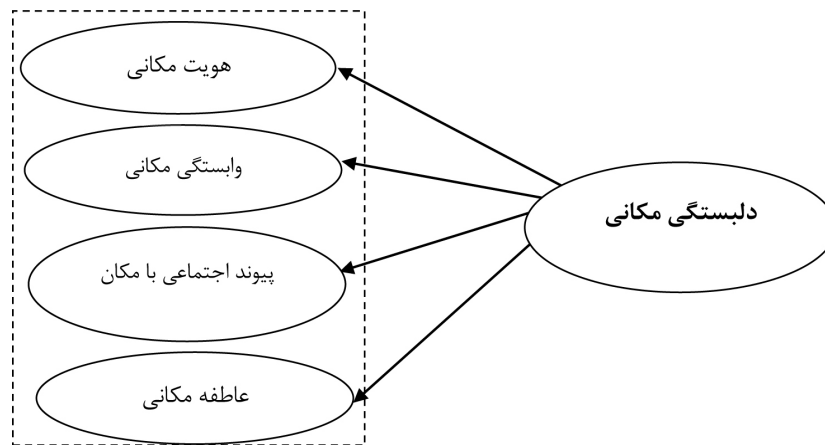
براساس مبانی نظری، یافته های مطالعات پیشین و مطالعات نگارندگان، مشاهده شد که در تحقیقات انجام شده بیشتر با سنجش دو بعد هویت مکانی و وابستگی مکانی و یا با در نظر گرفتن سه بعد صورت گرفته است. پژوهش حاضر بر آن است که به جای بررسی مدل مشکل از دو یا سه بعد، ابعاد چهار گانه را به عنوان ابعاد دلبستگی مکانی در مطالعه شهری مورد بررسی قرار دهد؛ چراکه خلأ وجود مطالعه جامعی که این چهار بعد را به صورت واحد در مطالعات شهری ببیند، می تواند به عنوان یک حکم برای تحقیقات بیشتر در زمینه سنجش دلبستگی در مقیاس شهری مورد استفاده قرار گیرد. از این رو ادعای محققان مبنی بر این که هر چهار بعد وابستگی مکانی، هویت مکانی، دلبستگی عاطفی با مکان و پیوند اجتماعی با مکان نشان دهنده ابعاد مختلف دلبستگی مکانی هستند، نیازمند آزمایش تجربی است که با در نظر گرفتن دلبستگی مکانی به عنوان یک عامل مرتبه دوم قابل قبول و موجه است. با توجه به این امر مدل مفهومی پژوهش به صوت تصویر شماره ۱ تنظیم گردید. همان طور که در مدل پژوهش دیده می شود، فرض تحقیق حاضر بر این است که دلبستگی مکانی یک عامل مرتبه دوم متشکل از چهار بعد هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی است که در مطالعات پیشین به صورت یکجا مورد بررسی جامع قرار نگرفته اند.

۳.۸. ساخت آئیم های پرسشنامه

با توجه به این که هیچ گونه پرسشنامه استاندارد برای سنجش عوامل مؤثر بر دلبستگی مکان در ایران تاکنون ساخته نشده است، به منظور ساخت پرسشنامه تحقیق حاضر از پرسشنامه استاندارد دلبستگی رامکیسون و همکاران و کایل و همکاران استفاده گردید (Ramkissoon et al., 2012; Kyle et al., 2005). با توجه به این که این پرسشنامه ها در حیطه علم روان شناسی و توریسم طراحی شده بودند، پس از تطبیق دادن آن در مطالعات شهری و مشورت با اساتید حیطه روان شناسی محیطی به منظور بررسی پایایی و روایی آن، اجرای پایلوت میان ۳۰ نفر از ساکنان صورت گرفت و پس از حذف سئوال نامناسب، یک پرسشنامه ۱۵ سئوالی تنظیم گردید.

اهمیت می یابد. همچنین همان طور که در جدول شماره ۳ و به طور خلاصه مشاهده می گردد، این مدل در پژوهش های متعدد در حوزه اجتماعی برنامه ریزی شهری استفاده شده است. از مزایای استفاده از این مدل آن است که محقق را قادر می سازد، بررسی دقیق تری را به منظور شناسایی ابعاد مؤثر یک متغیر اجتماعی در حیطه برنامه ریزی شهری داشته باشد. از این رو در طی دو دهه اخیر این مدل در میان پژوهشگران حیطه اجتماعی از محبوبیت بسیاری برخوردار شده است.

همان طور که در جداول شماره ۱ و ۳ مشاهده می گردد، در سال های اخیر مطالعات مختلفی به منظور ارائه یک نظام سنجش و ارزیابی معتبر ابعاد دلبستگی به مکان انجام گرفته است. این تلاش ها عموماً سعی در ترجمان حس دلبستگی به مکان، به مفاهیم و دانش های مرتبطی دارند که نظام ترمینولوژی و سیستم ارزیابی تثبیت شده تری را برای متغیرها ارائه می کنند. از این رو در دهه های اخیر مطالعات تجربی متعددی پیرامون بررسی ابعاد حس دلبستگی به مکان صورت گرفته است که در آنها باور غالب محققان کمی مبنی بر چند بعدی بودن این سازه است (Casakin & Billig, 2009; Jorgensen & Stedman, 2001; Lewicka, 2010). ولی همان طور که پیشتر اشاره شد، با توجه به تنوع رویکردهای استفاده شده در بعد سازی دلبستگی به مکان و تغییرات قابل توجه در عملیاتی کردن آن و همچنین درجه ای که آنها را به عنوان یک مفهوم چند بعدی در نظر گرفته اند، تفاوت هایی در مطالعات آن وجود دارد. محققانی که تا کنون به شناسایی ابعاد مؤثر بر دلبستگی مکان پرداخته اند، براساس تعداد ابعاد شناسایی شده شان به سه دسته تقسیم می گردند. دسته نخست از محققان حوزه مسکن و محله همچون ویلیامز و همکاران در مطالعات خود ابعاد دلبستگی مکان را متشکل از دو بعد هویت مکانی و وابستگی مکانی در نظر گرفته اند (Williams et al., 2012). دسته دوم از محققان همچون جورجکسن و استدمن به منظور کانسپچوالایز کردن ابعاد دلبستگی به مکان آن را متشکل از سه بعد هویت مکانی، وابستگی مکانی و عاطفه مکانی در نظر گرفته اند (Jorgensen & Stedman, 2001). دسته سوم که گروه محدود تری از محققان هستند، دلبستگی مکانی را متشکل از ابعاد هویت مکانی، وابستگی مکانی و پیوند اجتماعی با مکان در نظر گرفته اند. اگرچه این مطالعات بینش عمیقی را برای محققان در باب شناسایی ابعاد مؤثر بر دلبستگی مکانی فراهم می آورد، ولی مطالعه ای که به طور جامع به بررسی هر چهار بعد در یک مدل واحد در حوزه مسکن و محله بپردازد، صورت نپذیرفته است. این در حالی است

تصویر شماره ۱: مدل نظری پژوهش

۳٫۹. آزمون پرسشنامه

۳٫۹٫۱. روایی

منظور از روایی این است که وسیله اندازه‌گیری بتواند به واقع خصیصه مورد نظر را اندازه بگیرد نه خصیصه دیگری را. (Saleh Sedgh pour et al., 2014) برای تعیین روایی پرسشنامه تحقیق یک یا چندتن از اساتید، صاحب نظران و کارشناسان حوزه روان شناسی محیطی مشورت به عمل آورده و نظرات انتقادی و پیشنهادی اصلاحی آنان در پرسشنامه اعمال گردید.

۳٫۹٫۲. اعتبار

قابلیت اعتبار، یکی از ویژگی‌های فنی ابزار اندازه‌گیری است. مقصود از اعتبار یک وسیله، اندازه‌گیری آن است که اگر خصیصه مورد سنجش را با همان وسیله یا وسیله‌ای مشابه و قابل مقایسه با آن تحت شرایط مشابه، دوباره اندازه‌گیری کنیم، نتایج حاصله تا چه حد مشابه، دقیق و قابل اعتماد است (Saleh Sedgh pour et al., 2014). برای تعیین اعتبار پرسشنامه، آزمون مقدماتی به عمل آمد. به این ترتیب که پرسشنامه به ۳۰ نفر از افراد که در نمونه تحقیق ساکن منطقه مورد نظر بودند، ارائه گردید تا اطمینان حاصل شود که افراد پاسخگو، تمام سئوال‌ها را درک

کرده تا در صورت نیاز اصلاحاتی در سئوال‌ها انجام شود (مرحله پیش آزمون). پس از تکمیل پرسشنامه، داده‌ها وارد اکسل و Spss گردید و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مرحله دو سئوال از پرسشنامه حذف گردید و نهایتاً یک پرسشنامه متشکل از ۱۵ سئوال تشکیل و مورد استفاده قرار گرفت.

۴. بحث و یافته‌ها

۴٫۱. مدل پژوهش

در ابتدا فرایند مدل معادلات ساختاری، مدل‌های اندازه‌گیری با استفاده از تحلیل عامل تأیید (Hair, 2010) (CFA) با استفاده از نرم افزار آموس ارزیابی می‌شوند. تمرکز اصلی مدل اندازه‌گیری، ارزیابی قابلیت اطمینان و اعتبار هر سازه است. بارهای عامل بررسی ضریب همبستگی بین فاکتورها و وریبال‌هاست. از این رو برای به دست آوردن درصد واریانس در تمام متغیرهایی که به وسیله هر عامل تعیین می‌شوند، مجموع بارهای عامل مربع برای این عامل را جمع و با تعداد متغیرها تقسیم شد. بارهای ۰٫۵۰ یا بیشتر بسیار قابل توجه در نظر گرفته شدند. نتایج ارائه شده در جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که بارهای عامل همه موارد رضایت بخش هستند و اعتبار کافی دارند.

جدول شماره ۴: ویژگی‌های روان‌سنجی مدل عامل‌تأییدی

عامل	آیتم‌های مقیاس	بارعامل
دل‌بستگی مکانی	محل من بهترین مکان برای انجام کارهایی است که من لذت می‌برم.	۰٫۷۲۰
	سعی می‌کنم برای آموزش از مدارس و کلاس‌های آموزشی محل خودم استفاده کنم.	۰٫۷۳۰
	ترجیح می‌دهم مایحتاج ضروری را از فروشگاه‌های محل سکونت من خریداری کنم.	۰٫۷۶۰
هویت مکانی	وقتی به محل زندگی خود وارد می‌شوم، احساس خوبی دارم.	۰٫۷۸۸
	با زندگی کردن در این محل احساس می‌کنم هویت دارم و کسی هستم.	۰٫۸۵۸
	در مقایسه با مکان‌های دیگر وقتی در این محل هستم، احساس آرامش می‌کنم.	۰٫۷۶۸
پیوند اجتماعی با مکان	از تعامل و آشنایی با همسایگان، کسبه و آشنایان محل ام احساس تشخص می‌کنم.	۰٫۷۴۰
	خانواده و دوستان من مایوس می‌شوند اگر من در محل دیگری شروع به زندگی کنم.	۰٫۸۰۰
	من و بسیاری از آشنایانم این محل را نسبت به سایر محلات شهر ترجیح می‌دهیم.	۰٫۵۸۰
	با زندگی کردن در این محل احساس می‌کنم اشتراکات زیادی با سایرین دارم.	۰٫۷۱۰
	در این محل آشنایانی دارم که ارتباط و تعامل با آنها باعث اعتماد به نفس من می‌شود.	۰٫۷۰۰
عاطفه مکان	به علت خو گرفتن، تمایلی به نقل مکان کردن از این محل ندارم.	۰٫۵۸۰
	احساس می‌کنم محل زندگی من بخشی از وجود من شده است.	۰٫۶۲۰
	محل زندگی ام را در مقایسه با سایر نواحی شهر، بیشتر دوست دارم.	۰٫۶۳۰
	به دیگران می‌گویم در این محل زندگی می‌کنم و از آن نیز مفتخرم.	۰٫۶۳۰

و عاطفه مکانی با میانگین ۳٫۱۹ دارای بیشترین و حداقل مقادیر متوسط هستند.

در مرحله بعد، شاخص‌های آمار توصیفی مانند میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای مورد مطالعه بررسی شد. همان طور که در جدول شماره ۵ نشان داده شده است، هویت مکانی با میانگین ۳٫۵۲

جدول شماره ۵: شاخص‌های آمار توصیفی

عامل	میانگین	انحراف معیار
هویت مکانی	۳٫۵۲	۱٫۰۵
وابستگی مکانی	۳٫۲۶	۰٫۹۹
پیوند اجتماعی با مکان	۳٫۴۶	۰٫۸۳
عاطفه مکانی	۳٫۱۹	۰٫۹۶

مشاهده می‌شود، سطح همبستگی بین هویت مکانی و دلبستگی عاطفی با مکان به ترتیب برابر ۰٫۶۲۹ و ۰٫۶۶۳ گزارش شده که در ۰/۰۰۱ < P معنی دار است.

در مرحله بعدی، ماتریس همبستگی بین متغیرها در جدول شماره ۶ ارائه شده است. ماتریس همبستگی نشان دهنده سطح همبستگی بین شاخص هاست (Hummon, 2014). همان طور که در جدول

جدول شماره ۶: ماتریس همبستگی متغیرها

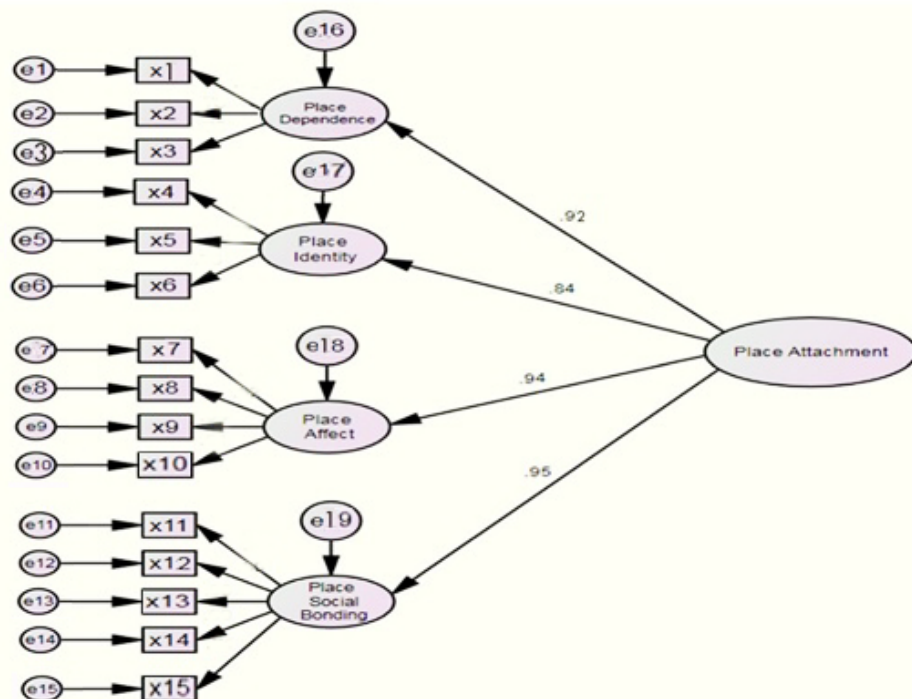
هویت مکانی	عاطفه مکانی	وابستگی مکانی	پیوند اجتماعی با مکان
1	.728**	.629**	.708**
.728**	1	.714**	.663**
.629**	.714**	1	.735**
.663**	.708**	.735**	1

**همبستگی در سطح ۰٫۰۰۱ معنی دار است.

گرفت که دلبستگی مکانی را به عنوان یک ساختار واحد متشکل از چهار بعد هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی را در هم می‌آمیزد. مدل تحقیق در ذیل نشان می‌دهد که مدل، مناسب و فیت داده‌های تحقیق است و مطرح می‌کند که چهار عامل هویت مکانی، وابستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی یک تصویر کامل از ساختار دلبستگی مکان را نشان می‌دهد.

4.2. مدل مرتبه دوم در معادلات ساختاری

مدل معادلات ساختاری (SEM) تحلیل چند متغیری بسیار نیرومند از خانواده رگرسیون چند متغیری است که به محقق این امکان را می‌دهد مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را به طور همزمان مورد آزمون قرار دهد (Hesari et al., 2019). از این رو یک مدل مرتبه دوم در معادلات ساختاری به منظور آزمون فرضیه تحقیق مورد بررسی قرار

تصویر شماره ۲: مدل مرتبه دوم ساختار دلبستگی مکان

۴.۳. بررسی شاخص برازندگی مدل

خوب مدل است (Garson, 2009) که در روش افزایشی مورد سنجش قرار گرفت. جدول شماره ۷ نشان می دهد که نسبت $CMIN / dt = 2.05$ ، مقدار گزارش شده ای است که کلاین به عنوان مطلوب مطرح می کند. از منظر وی، اگر مقدار برابر ۳ یا کمتر باشد، مدل مناسب باید به صورت مناسب ارزیابی شود. مقادیر محاسبه شده GFI، TLI، IFI و CFI بالاتر از ۰.۹۰ بود. با توجه به این واقعیت که سطح RMR در مقادیر پایین تر برای تحقیق ما رضایت بخش است، مقدار محاسبه شده است (Kline, 1998). علاوه بر این، برون و همکارانش معتقدند که $RMSEA < 0.08$ شاخص خوبی برای مدل مناسب است. ارزش این مطالعه به میزان ۰.۷۳ گزارش شده که یکی دیگر از شواهد خوب برای مناسب بودن مدل مورد آزمایش است (Brown et al., 1992).

برای محاسبه شاخص های برازندگی مدل، سه روش مطلق، افزایشی و صرفه جویی مورد سنجش قرار گرفتند. همان طور که به وسیله هایرو همکارانش توصیه شده، حداقل یک شاخص برای هر روش به منظور تعیین مناسب بودن مدل لازم است (Hair et al., 2010). شاخص مطلق شامل $2 \times X$ ، $CMIN / DF < 2$ ، GFI با ارزش بزرگتر مساوی ۰.۹۰ و AGFI با ارزش بزرگتر مساوی ۰.۹۰ (Jöreskog & Sörbom 1997)، RMR (هرچه کمتر، بهتر) و RMSEA با ارزش کمتر از ۰.۰۵ است (Garson 2009). از سوی دیگر، براساس وانگ و همکارانش، CAIC و AIC به عنوان فیت ایندکس روش صرفه جویی به کار برده شدند (Wang et al., 2016). به علاوه NFI و CFI (Bentler, 1990) در صورتی که اگر ارزش مورد نظر آنها بزرگتر یا مساوی ۰.۹۰ باشد، نشان دهنده برازش

جدول شماره ۷: شاخص های برازندگی مدل اندازه گیری

Indexes	Shorthand	General rule for acceptable fit	Fitted value	Acceptance criteria
Absolute fit index	X ²	Useful for model trimming	151.43	P> 0.05
	GFI	Not generally recommended	0.91	≥ 0.90
	RMSEA	Approximation	0.073	<0.08
	RMR	0 indicates perfect fit	0.07	The smaller, the better
Incremental fit index	CFI	Useful for acceptance	0.92	≥ 0.90
	TLI	Useful for acceptance	0.93	≥ 0.90
	IFI	Useful for acceptance	0.95	≥ 0.90
Parsimonious fit index	CMIN/df	Good for model comparison	2.05	<3 good

دلبدستگی مکانی است ($AVE < 0.5$ و $CR > 0.7$).

نهایتاً نتیجه CFA برای ساختار مرتبه دوم دلبدستگی مکانی در جدول شماره ۸ نشان داده شده که حاکی از روایی همگرا برای ساختار

جدول شماره ۸: ویژگی های روان سنجی مدل عامل تأییدی برای فاکتور درجه دوم

واریانانس میانگین	قابلیت اطمینان کامپوزیت	بار عامل	ساختار مرتبه اول	ساختار مرتبه دوم
0.86	0.87	0.92	وابستگی مکانی	دلبدستگی مکانی
		0.84	هویت مکانی	
		0.94	پیوند اجتماعی با مکان	
		0.95	عاطفه مکانی	

بعد، روایی همگرا برای سازه دلبدستگی مکانی را نشان دادند، می توان اظهار کرد که با افزایش میزان هر یک از این ابعاد می توان دلبدستگی رادر مکان افزایش داد. در میان چهار بعد شناسایی و بررسی شده در محله هفت چنار، نخستین بعد مؤثر بر دلبدستگی مکانی، پیوند اجتماعی با مکان شناسایی شد. این نتایج تأیید می کند که برنامه ریزان و مدیران شهری می بایست تلاش به سرمایه گذاری در استراتژی هایی کنند که میزان تعاملات اجتماعی بین همسایگان را با ایجاد بسترهای اجتماعی مشترک همچون فضاهای جمعی عمومی، پاتوق ها و مکان هایی که امکان گرد هم آمدن ساکنان را فراهم آورد، تقویت و یا بیشتر سازند. نتیجه وجود رابطه معنادار بین پیوند اجتماعی با مکان با دلبدستگی مکانی مشابه یافته های حصاروی و همکاران و کایل و همکاران است که ادعا کردند وجود الگوهای رفتاری نسبتاً مشترک در میان ساکنان

۴.۴. بحث

نخست تحقیق حاضر نشان داد که میزان دلبدستگی ساکنان محله هفت چنار در حد بالایی بوده که این موضوع اثبات فرضیه پژوهش است. از سوی دیگر در راستای نوآوری پژوهش حاضر، نتایج آنالیز مدل ساختاری پژوهش ساینورت کرد که دلبدستگی مکانی یک مؤلفه درجه دوم متشکل از ابعاد چهارگانه شناسایی شده هویت مکانی، عاطفه مکانی، وابستگی مکانی و پیوند اجتماعی با مکان است. گما این که در پژوهش های پیشین، کمتر بر ابعاد عاطفه مکانی و پیوند اجتماعی از جمله ابعاد تأثیرگذار بر دلبدستگی مکانی توجه شده و دلبدستگی مکانی را متشکل از دو بعد می دانستند. علاوه بر آن، مدل معادلات ساختاری پژوهش حاکی از برازش خوب مدل و روایی همگرا برای ساختار دلبدستگی مکانی است. از این رو با توجه به این که این چهار

معرف احساسات و هیجانات فرد در ارتباط با مکان زندگی است، ایجاد می شود. در این پژوهش نیز به این نتیجه رسیده شد که عاطفه مکانی در محیط یک محله مسکونی، می تواند بازتابی از ارزیابی های عاطفی ساکنان، نسبت به یک محیط تلقی شود. با توجه به آن که دل بستگی به محلات از تعامل بین شخص و محرک های کالبدی و اجتماعی آنان شکل می گیرد، از یک سو، برنامه ریزان می توانند با طراحی مکان های طبیعی در سطح زمین های بایر این محلات قدیمی نقش بسیار مهمی در گذاران اوقات افراد و کسب تجربه های جدید در تعامل با محیط و افراد حاضر در آن داشته باشد و حس عاطفی به مکان را در این ساکنان تقویت کنند.

یافته های ما نشان داد که وابستگی مکانی سومین بعدی است که در سطح محله هفت چنار همکاری قابل توجهی با میزان دل بستگی مکانی دارد. با توجه به این که وابستگی به محله به ارزیابی مثبت ساکنان از توفیق و امکانات عملکردی در رابطه با ترجیحات رفتاری فرد در آن محیط نسبت به انتخاب ها و آلترناتیو های در دسترس دیگر بر می گردد، این امر زمانی تقویت شده و تداوم می یابد که مدیران شهری استراتژی هایی را در نظر بگیرند که بین خواست های استفاده کنندگان و محیط زندگی آنان یک تطابق سازنده را برقرار کنند. تأیید وجود این رابطه، مشابه یافته های رامکیسون و همکارانش و جورگنسن و استدمن است (Ramkissoon et al., 2013; Jorgensen & Stedman, 2007).

به طور مثال، جورگنسن و استدمن در یافته های خود مطرح کردند که اگر محل سکونت به گونه ای باشد که با برآورده کردن سطح نیازهای مادی و معنوی انسان وابستگی شخص را به خود افزایش دهد، زمینه دل بستگی به مکان ساکنان فراهم می شود (Jorgensen & Stedman, 2001) از این رو با توجه به بافت هفت چنار اگر مدیران بتوانند استراتژی هایی نظیر دسترسی به امکانات خدمات و زیرساخت هایی نظیر مراکز اقتصادی (فروشگاه و مرکز خرید)، افزایش سرانه کاربری های مطلوب سالمندان و کم توانان، ساخت مراکز تفریحی (پارک و زمین های بازی کودکان) و نهایتاً تجهیز امکانات آموزشی و سرویس حمل و نقل عمومی نیز می تواند گامی مؤثر را در راستای رونق وابستگی مکان در سطح محلات داشته باشد. این یافته همچنین با یافته های پژوهش بیا و همکارانش مشابه است. این محققان مطرح کردند که توجه به وابستگی به مکان در دراز مدت با بالا بردن سطح کلی دل بستگی ساکنان، منجر به کاهش هزینه های ترک مکان برای جایگزین بهتر به علت افزایش وفاداری بیشتر در میان ساکنان برای زندگی در آن محله خواهد شد (Bayat et al., 2020). با توجه به این امر می توان مطرح کرد که وابستگی مکانی زمانی تقویت شده و تداوم می یابد که مدیران شهری استراتژی هایی را در نظر بگیرند که بین خواست های استفاده کنندگان و محیط آنان یک تطابق سازنده برقرار شود.

هویت مکانی کمترین امتیاز را در سطح محله هفت چنار به خود اختصاص داد. اگر هویت در سطح یک محله را بازتابی از باورهای شناختی ای تعبیر کنیم که فرد از محل سکونت خود دارد، از این رو سرمایه گذاری در استراتژی هایی که احتمال دارد که ساکنان را مجبور کند که خودشان را بیشتر با محل سکونتشان هویت مند کنند، می تواند بر میزان دل بستگی ساکنان از این بعد شناختی مؤثر واقع شود. این امر رفته رفته با ساختار کالبدی مکان گره خورده و آن را از دیگر مکان ها

در سطح یک محله، زمینه شکل گیری روابط اجتماعی گسترده میان ساکنان و در نتیجه این امر زمینه شکل گیری دل بستگی به مکان را به واسطه ارتباط مشترک میان افراد با محیط اجتماعی شان را به وجود می آورد (Hesari et al., 2019; Kyle et al., 2005). این یافته نیز در محله هفت چنار صدق می کند. به عبارتی، وجود اشتراکات قومیتی و دینی در میان همسایگان در محله هفت چنار سبب شده در طی سالیان دراز روابط اجتماعی قوی ای میان آنان ایجاد شود. این امر به طور غیر مستقیم نیز سبب شکل گیری پیوند های عاطفی عمیقی میان آنها شده است. همچنین این یافته مشابه نتیجه پژوهش رامکیسون و همکارانش است که مطرح می کنند اگر مکانی بتواند خاطرات و تجربه های مشترک اجتماعی قابل توجه را در طی سالیان برای افراد ایجاد کند، افراد در طول دوره زندگی به آن بستر گره می خورند (Ramkissoon et al., 2013). در محله هفت چنار نیز نتایج این پژوهش نشان داد که شکل گیری فعالیت های جمعی در سطوح مختلف همچون همکاری ساکنان برای برگزاری اعیاد و مناسب های مذهبی و ورزش دسته جمعه در پارک های محله نه تنها خاطرات مشترکی را برای آنها در طی این سال ها ایجاد نموده، بلکه سبب شکل گیری دوستی های عمیقی در میان ساکنان شده است. از این رو با در نظر گرفتن نتایج پژوهش حاضر و با در نظر گرفتن این که مکان ها مخازنی هستند که ارتباطات بین فردی، اجتماعی و فرهنگی در آنها رخ می دهد و می توانند موجبات تسهیل روابط بین فردی و تجارب مشترک در محل را به وجود آورند، ایجاد بسترهای اجتماعی مشترک همچون فضاهای جمعی عمومی و مرکز محله که امکان انجام فعالیت های داوطلبانه، کارکردی و مراسمی در غالب روزمرگی های معمولی که پیوند دهنده اعضای محله است و امکان کسب تجارب، شکل گیری و رشد تعامل مثبت افراد را با شرکت در فعالیت های گروهی را به شکلی ساده و با کمترین هزینه گسترش می دهند، می تواند یکی از راهکارهای مؤثر بر افزایش پیوند اجتماعی در سطح این محله باشد. همچنین افزایش پیوند اجتماعی در ساکنان با گروه های سنی مختلف می تواند از طریق برگزاری جشنواره، مراسم و مناسب های ملی و مذهبی در فرهنگسراهای سطح محله به منظور افزایش میزان ارتباطات اجتماعی آنان در این مراسم صورت گیرد.

همچنین یافته های ما نشان داد که عاطفه مکانی به عنوان دومین بعد، بیشترین امتیاز را در بین ساکنان کسب کرد. به عبارتی عاطفه مکانی با دل بستگی ساکنان در محله هفت چنار به طور قابل توجهی همکاری دارد. این نتایج تأیید می کند با توجه به این که دل بستگی به محله مسکونی بازتابی از ارزیابی های عاطفی ساکنان، نسبت به یک محیط است، برنامه ریزان و مدیران شهری می بایست تلاش به سرمایه گذاری در استراتژی هایی کنند که ارتباط عاطفی اشخاص - مکان را حفظ و ارتقا بخشد. این نتیجه با یافته های جورگنسن و استدمن و کایل و همکارانش مشابه است (Jorgensen & Stedman, 2004; Kyle et al., 2001). این نویسندگان به این نتیجه رسیده اند که پاسخ عاطفی افراد به شرایط محیط فیزیکی - اجتماعی آنها، زمینه شکل گیری دل بستگی آنان را فراهم می آورد. به عبارتی دیگر، نتایج این پژوهش ها مطرح کرده اند که دل بستگی به مکان پیوند یا پاسخ احساسی افراد به زمینه ها و شرایط فیزیکی - اجتماعی بستر سکونتی شان است. با شکل گیری دل بستگی، نگرش عاطفی حس مکان که

مطالعات شهری بیشتر محققان و پژوهشگران دلبستگی مکانی را به عنوان یک مؤلفه درجه دوم متشکل از سه بعد هویت مکانی، عاطفه مکانی و وابستگی به مکان در نظر گرفته اند. دیگر همکاری این پژوهش مطالعه بررسی ابعاد مؤثر بر دلبستگی به مکان با در نظر گرفتن چهار بعد متشکل از هویت مکانی، عاطفه مکانی، وابستگی به مکان و همچنین تعاملات اجتماعی به مکان است. نتایج شاخص های برازندگی مدل نشان داد، مدل، مناسب داده های پژوهش است. قابل ذکر است در میان چهار بعد شناسایی شده، پیوند اجتماعی با مکان و عاطفه مکانی به ترتیب به عنوان قوی ترین پیش بینی کننده دلبستگی مکانی در پژوهش شناسایی شدند و سپس وابستگی به مکان و هویت مکانی به ترتیب بعد از آنها قرار گرفتند. علت کسب امتیاز بیشتر توسط این دو عامل ممکن است به دلیل وجود گسترده روابط فرد-مکان و همچنین روابط اجتماعی میان همسایگان و الگوهای رفتاری نسبتاً مشترک در میان ساکنان و محیط کالبدی و اجتماعی شان باشد. در نتیجه پژوهش حاضر، تأثیر چهار عامل پیوند اجتماعی با مکان، عاطفه مکانی، وابستگی مکانی و هویت مکانی به ترتیب نمایان گردید. این پژوهش اظهار می دارد که عوامل موجود همچون سطح بالای تعاملات اجتماعی و مشارکت میان مردم در مراسمات و رویدادهای ملی و مذهبی، اقامت طولانی مدت ساکنان در محله، بسترهای اجتماعی مشترک همچون پاتوق های موجود، فضاهای فراغتی برای کودکان از جمله عوامل موجود و افزایش دهنده دلبستگی در محله هفت چنار بوده و عواملی همچون تقویت خدمات عمومی همچون سیستم حمل و نقل، ارتقای فضاهای فراغتی برای کلیه اقشار ساکن در محله از جمله معلولان و سالمندان و احیای هویت تاریخی و فرهنگی هفت چنار به واسطه عوامل و عناصر ترویج کننده هویت و فرهنگ در کالبد و عملکرد محله می توانند به ارتقای حس دلبستگی ساکنان در محله هفت چنار بینجامد. با توجه به نتایج به دست آمده می توان مطرح کرد که این مطالعه تلاشی برای روشن کردن راه و همکاری برای انجام مطالعات بیشتر در حیطه شناسایی ابعاد مؤثر بر دلبستگی به مکان با روش معادلات ساختاری بود و توانست زمینه ای را برای محققان برای انجام پژوهش های آتی فراهم آورد.

References:

- Adewale, B. A., Ibem, E. O., Amole, S.A., & Adeboye, A. B. (2020). Place attachment in Nigerian urban slums: Evidence from inner-city Ibadan. *Cities*, 107.
- Aksel, E., & Imamoglu, C. (2020). Neighborhood location and its association with place attachment and residential satisfaction. *Open House International*, 45(3), 327-340.
- Bagozzi, R. P., M. Gopinath, & P. U. Nyer. (1999). The Role of Emotions in Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 27 (2): 184-206.
- Bayat, F., Hesari, E., Ghahremani, S., Besharati kivi, S., Hamidi, R., and Hamidi, N. (2022). Analyzing the

متمایز می سازد و نهایتاً موجبات بقای افراد را در آن محله مسکونی فراهم می کند. این یافته مشابه با نتایج رامکیسون و همکارانش و حساری و همکارانش است (Ramkissoon et al., 2013; Hesari et al., 2019). در پژوهش حساری و همکارانش به این نتیجه دست یافته شده است که ویژگی های طبیعی، تاریخی، فرهنگی و همچنین سیمای منحصر به فرد هر محله می توانند هویت افراد را به آن مکان افزایش داده و در دراز مدت موجب شکل گیری دلبستگی در میان آنان شود (Hesari et al., 2019). در محله هفت چنار نیز وجود فضاهایی در گذر محله به دلیل برگزاری مراسم مذهبی و اعیاد همچون نیمه شعبان، رجب، محرم و رمضان زمینه افزایش حس هویت ساکنان را به آن فضاها در گذر محله ایجاد نموده است. از این رو به نظر می رسد با توجه به آن که این عامل کمترین امتیاز را در میان ساکنان کسب کرده است با برنامه ریزی و طراحی گره و مرکز فعال در بافت این محلات مسکونی و همچنین با ایجاد مکان های جذاب و دلپذیر برای همنشینی و تعیبه مکان های اجتماعی در دراز مدت می توان انتظار داشت که هویت به مکان در میان ساکنان به خاطر تجربه های شکل گرفته در بستر افزایش یابد. بنابراین شناخت ابعاد و عناصر هویت بخش براساس توانایی های یک محله یکی از نخستین اقدامات اساسی برای افزایش هویت ساکنان در سطح محلات و افزایش دلبستگی آنان است. در محله هفت چنار این قابلیت ها می توانند از ویژگی های طبیعی، فرهنگی، پتانسیل های اقتصادی، توان های توریستی محله تا سیمای منحصر به فرد آن محله دسته بندی شوند. در واقع این فضاها می توانند با ایجاد تصاویر ذهنی، خاطرات و مهوری ها در طول زمان، به افراد فرصتی را بدهند که هویت خودشان را با مکان شکل دهند. همچنین به منظور آن که احساس هویت ساکنان بیشتر شود، مدیران شهری می توانند به ساخت مکان هایی که حوادث اجتماعی در آن رخ می دهد و نظارت اجتماعی را به وجود می آورد، بپردازند. به طور مثال احیا و بازسازی سه باغ در حال تخریب در محله هفت چنار می تواند گامی مؤثر در تقویت هویت ساکنان باشد. همچنین برای گروه های اجتماعی کم توان می توان با افزایش سطح آدرس دهی و خوانایی محله از طریق به کارگیری المان های شهری در فضاهای عمومی محله هفت چنار، افزایش فضاهای خاطره انگیز و کاربری های جذاب در محله، زمینه افزایش سطح هویتمندی آنان را نیز افزایش داد. به علاوه استفاده از نمادهای بومی و نشانه ها و همچنین وجود مفاهیم نمادین در فرم ظاهری و کارکردها نیز می تواند از دیگر پیشنهاد های مؤثر بر افزایش هویت این محله باشد.

۵. نتیجه گیری

با در نظر گرفتن دلبستگی مکانی به عنوان یک مؤلفه درجه دوم و ادعای این تحقیق مبنی بر این که وابستگی مکانی، هویت مکانی، عاطفه مکانی و پیوند اجتماعی با مکان، ابعاد مختلف اساسی دلبستگی مکانی را تشکیل می دهند، مدل دلبستگی مکانی به وسیله مدل معادلات ساختاری مورد آزمایش تجربی قرار گرفت. از این رو پژوهش حاضر با اتخاذ این روش به بررسی اعتبار ساختار دلبستگی مکانی پرداخت. همچنین اگرچه تاکنون محققان متعددی به بررسی و شناسایی ابعاد مؤثر بر دلبستگی به مکان پرداخته اند، ولی در

- Causal Model between Place Attachment and Social Participation in Residences through the Mediation of Social Cohesion. *International Journal of Community Well-Being*, 5, 711–732. <https://doi.org/10.1007/s42413-022-00179-1>
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107(2), 238–246.
 - Brocato, E. D. (2006). Place Attachment: An Investigation of Environments and out comes in a Service Context, Dissertation at University of Texas at Arlington in Partial Fulfillment of the Requirements for the degree of doctor of philosophy.
 - Brown, B. B., Altman, I., & Werner, C. M. (2012). Place attachment. In *International Encyclopedia of Housing and Home* (pp. 183-188).
 - Charkhchian, M. (2009). Analysis of the factors increasing attachment to the urban public spaces with emphasis on activity variety. PHD Thesis Presented to the Faculty of the Iran Science and Technology University at Iran in Partial Fulfillment of the Requirements for the degree of doctor of philosophy. [in Persian]
 - Chawla, L. (1992). Childhood place attachments. In I. Altman, & S. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 63–86). New York: Plenum Press.
 - Dehnad, N., Mahdinejad, J., & Karimi, B. (2021). Explaining the relationship between the components affecting the quality of collective open space in promoting the sociability of the environment. *Motaleate Shahri*, 10(37), 45-56. [in Persian]
 - Design and architecture consulting engineers. (2016). Haft Chenar neighborhood improvement plan. [in Persian]
 - Falanga, R. (2022). Understanding place attachment through the lens of urban regeneration. *Insights from Lisbon*. *Cities*, 122.
 - Falahat, M. S. (2006). The concept of a sense of place and the factors affecting it. *Honarha-Ye-Ziba Journal*, 26, 57-66. [in Persian]
 - Faruq Muhammad, U., Zakri bin Wan Abdullah, W. M., Jarmai Baba, Z., Osman Ibrahim, G. A., Aaron, A. J., Okoye, K. C. (2021). Place Attachment in Traditional Urban Neighborhoods. *PJAEE*, 18(4).
 - Garson, G. D. (2009). Logistic regression from statnotes: Topics in multivariate analysis. Retrieved 6/5/2009 from <http://faculty.chass.ncsu.edu/garson/pa765/statnote.htm>
 - Ghafourian, M., & Aghaei, S. (2016). Flexibility criteria for design of apartment housing in Iran. *Soffeh*, 26(3), 41-64.
 - Guest, A. M., & Lee, B. A. (1983). Sentiment and evaluation as ecological variables. *Sociological Perspectives*, 26, 159–184.
 - Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
 - Hammitt, W. E., Backlund, E. A., & Bixler, R. D. (2006). Place bonding for recreation places: Conceptual and empirical development. *Leisure Studies*, 25, 17-41.
 - Hay, R. (1998). Sense of place in developmental context. *Journal of Environmental Psychology*, 18, 5-29.
 - Hashemnejad, H., Mohammad Hoseini, P., Heidari, A. (2013). Sense of place and place attachment, international journal of architecture and urban development, 3(1). [in Persian]
 - Herbolzheimer, F.; Ungar, N.; Portegijs, E.; Dallmeier, D.; Schaap, L.; Smith, T.; Stubbs, B.; Deeg, D.; Peter, R.; Castell, M.V. (2021). Neighborhood environment, social participation, and physical activity in older adults with lower limb osteoarthritis: A mediation analysis. *Health Place*, 68, 102513.
 - Hesari, E., Peysokhan, M., Havashemi, A., Gheibi, D., Ghafourian, M., Bayat, F. (2019). Analyzing the Dimensionality of Place Attachment and Its Relationship with Residential Satisfaction in New Cities: The Case of Sadra, Iran. *Social Indicators Research*, 142 (3), 1031-1053. Doi: 10.1007/s11205-018-1949-5}
 - Hidalgo, M. C. & Hernandez, B. (2001). Place attachment: Conceptual and empirical questions. *Journal of environmental Psychology*, 21, 273-281.
 - Hummon, D. (1992). Community attachment: local sentiment and sense of place, In I. Altman and S. Low (Eds), *Place Attachment*, New York, Plenum.
 - Inalhan, G., Yang, E., Weber. (2021). *Place attachment theory, a handbook of theories on designing Alignment between people and the office environment*, Routledge.
 - Jöreskog, K. G., & Sörbom, P. (1997). *Lisrel 8 user's reference guide*. Chicago: Scientific Software International.
 - Jorgensen, B., & Stedman, R. (2001). Sense of place

- as an attitude: Lakeshore owners' attitudes toward their properties. *Journal of Environmental Psychology*, 21(3), 233–248.
- Jorgensen, B., & Stedman, R. (2007). A comparative analysis of predictors of sense of place dimensions: Attachment to, dependence on, and identification with lakeshore properties. *Journal of Environmental Management*, 79(3), 316–327. doi: 10.1016/j.jenvman.2005.08.003.
 - Khasali Baboli, M. (2017). Sustainable neighborhood development, a case study of Haft Chenar neighborhood of Tehran. 4th National Conference on Architecture and Urban Planning, Sustainability and Resilience, from Ideal to Reality. Islamic Azad University, Qazvin Branch. [in Persian]
 - Kline, R. B. (1998). Principles and practice of structural equation modeling. NY: Guilford Press.
 - Kyle, G., Mowen, A., & Tarrant, M. (2004). Linking place preferences with place meaning: an examination of the relationship between place motivation and place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 24, 439- 454.
 - Kyle, G. T., Graefe, A. R., & Manning, R. (2005). Testing the dimensionality of place attachment in recreational settings. *Environment and Behaviour*, 37, 285-303.
 - Lestari, W. M., & Sumabrata, J. (2018). The influencing factors on place attachment in neighborhood of Kampung Melayu. *Earth and Environmental Science*, 126. doi:10.1088/1755-1315/126/1/012190
 - Liu, S., Zhang, F., & Wu, F. (2022). Contrasting migrants' sense of belonging to the city in selected peri-urban neighbourhoods in Beijing. *Cities*, 120.
 - Low, S. M., & Altman, I. (1992). Place attachment: a conceptual inquiry, In Low, S.M. and Altman, I. (Eds.) *Place Attachment*, New York, Plenum Press, 12, 1-12.
 - Lu, T., Zhang F., & Wu, F. (2018). Place attachment in gated neighborhoods in China: Evidence from Wenzhou. *Geoforum*, 92: 144-151.
 - Marris, P. (1982), 'Attachment and Society', in C. M. Parkes and J. Stevenson-Hinde (eds), *The Place of Attachment in Human Behavior*, Tavistock Publications, London, pp. 185-201.
 - Mesch, G., & Manor, O. (1998). Social ties, environmental perception, and local attachment. *Environment and Behavior*, 30(4), 504-515, doi: 10.1177/001391659803000405.
 - Miao, J., Wu, X., & Sun, X. (2019). Neighborhood, Social Cohesion, and the Elderly's Depression in Shanghai. *Social Science & Medicine*, 229, 134-143.
 - Milligan, M. J. (1998). Interactional past and potential: the social construction of place attachment. *Symbolic Interaction*, 21(1), 1-33, doi: 10.1525/si.1998.21.1.1.
 - Norouzi zadeh, Z., Bayat, F., Besharati Kivi, S., Rohani, A., Hamidi, R., Hamidi, N., Zare, N. (2021). Evaluation and Comparative Study on the Components Affecting the Formation of Sense of Belonging in the Old and New Contexts of Tabriz. *Building Engineering & Housing Science*, 14(1), 51-60. [in Persian]
 - Pourjafar, M. R., Khabiri, S. & Izadi, S. (2021). Place Attachment at the Neighborhood Scale: A Systematic Review of Two Decades of Research in Iran. *ArmanShahr*, 14(34). [in Persian]
 - Proshansky, H. M. (1978). The city and self-Identity. *Environment and Behavior*, 10(2), 147-169.
 - Proshansky, H.M., Fabian, A. K. & Kaminoff, R. (1983). Place Identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, 3, 57-83.
 - Ramkissoon, H., Weiler, B., & Smith, L. (2012). Place attachment and pro-environmental behaviour in national parks: the development of a conceptual framework. *Journal of Sustainable Tourism*, 20(2), 257-276.
 - Ramkissoon, H., Smith, L. D. G., & Weiler, B. (2013). Testing the dimensionality of place attachment and its relationships with place satisfaction and pro-environmental behaviors: A structural equation modeling approach. *Tourism Management*, 36, 552–566.
 - Ramyar, R., & Zarghami, E. (2017). Place attachment influences on social capital in common neighborhood environment (The case study: Nor residential complex in Tehran). *Motaleate Shahri*, 6(23), 39-52. [in Persian]
 - Riley, R. (1992). Attachment to the ordinary landscape. Low SM, Altman I, editors. *Place attachment*. New York: Plenum Press.
 - Rubinstein, R. L. & Parmelee, P. A. (1992). Attachment to place and representation of the life course by the elderly, In I. Altman and S. M. Low (Eds.), *Place Attachment*, New York, Plenum Press.
 - Saleh Sedgh Pour, B., Hasan Nia, S., & Ebrahim Damavandi, M. (2014). Modeling emotional intelligence and happiness structural equation with

- the intermediate role of self-efficacy and academic intermediary, *Journal of Teaching and Learning*, 6(2), 32-60. [in Persian]
- Scannell, L., & Gifford, R. (2010). The relations between natural and civic place attachment and pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 30(3), 289-297.
 - Schreyer, R., Jacob, G., & White, R. (1981). Environmental meaning as a determinant of spatial behavior in recreation. In *Proceedings of the applied geography conferences* (Vol. 4; pp. 294-300). Binghamton, NY: SUNY Binghamton.
 - Salmi Mohd Isa, Hepy H. Ariyanto & Shaian Kiumarsi (2020) The effect of place attachment on visitors' revisit intentions: evidence from Batam, *Tourism Geographies*, 22:1, 51-82.
 - Sedigh Sarvestani, R. A., Nimrouzi, N. (2010). Investigating the relationship between participation in neighborhood relations and the feeling of security in neighborhoods of Mashhad. *DANESH-E-ENTEZAMI*, 12(2): 185-220. [in Persian]
 - Shumaker, S. A., & Taylor, R. B. (1983). Toward a clarification of people-place relationships: A model of attachment to place, In N. R. Feimer and E. S. Geller (Eds.), *Environmental Psychology: Directions and perspectives*, New York, Praeger, 119-251.
 - Stokols, D., & Shumaker, S. A. (1981). People in places: A transactional view of settings. In J. Harvey (Eds.), *Cognition, Social behavior, and the environment*, Hillsdale, Erlbaum, 441-488.
 - Tuan, Y.F. (1977), *Space and place: The perspective of experience*, University of Minnesota Press, Minneapolis.
 - Tuan, Y. F. (1979). *Landscapes of fear*. New York: Pantheon.
 - Tumanan, M. A. R., Lansangan, J. R. G. (2012). More than just a cuppa coffee: A multi-dimensional approach towards analyzing the factors that define place attachment. *International Journal of Hospitality Management*, 31, 529-534.
 - Uzzell, D., Pol, E., & Badenas, D. (2002). Place identification, social cohesion and environmental sustainability. *Environment and Behavior*, 34(1), 26-53.
 - Vaske J. J., & Kobrin, K. C. (2001). Place Attachment and Environmentally Responsible Behavior, *The Journal of Environmental Education*, 32:4, 16-21.
 - Wang, M., Yang, Y., Jin S., Gu, L., & Zhang, H. (2016). Social and cultural factors that influence residential location choice of urban senior citizens in China- The case of Chengdu city. *Habitat International*, 53, 55-65. <http://dx.doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.10.011>.
 - Williams, D. R., & Scot Anderson, B. (1995). Measuring Place attachment: More Preliminary results. Paper presented at the 1995, Leisure Research Symposium, NRPA Congress, San Antonio.
 - Williams, D. R., & Vaske, J. J. (2003). The measurement of place attachment: Validity and generalizability of a psychometric approach. *Forest Science*, 49(6), 830-840.
 - Wua, R., Lib, Z., Liua, Y., Huang, X., & Liuc, Y. (2019). Neighborhood governance in post-reform Urban China: Place attachment impact on civic engagement in Guangzhou. *Land Use Policy*, 81: 472-482.

نحوه ارجاع به مقاله:

ابراهیمی حسنکلو، امیر؛ بنیادی، ناصر؛ مدیری، آتوسا (۱۴۰۲) بررسی ابعاد موثر بر سنجش میزان دل‌بستگی ساکنان به محله‌های مسکونی (نمونه مورد مطالعه: محله هفت چنار- منطقه ۱۰ تهران)، *مطالعات شهری*، 12 (46)، 33-46. doi: 10.34785/J011.2023.003/Jms.2023.116

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

